

Omzendbrief met betrekking tot de keuring van varkens

Referentie	PCCB/S3/1152342	Datum	0712/0701/2021
Huidige versie	2.10	Van toepassing vanaf	Datum van publicatie
Trefwoorden	Visuele keuring, vleeskeuring, varkens, <i>Trichinella</i> .		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Van Vooren Tom, attaché Wits Julie, attaché	Heymans Jean-François, directeur-generaal-a.i.

1. Doel

Deze omzendbrief heeft als doel de aandacht te vestigen op de toepassing van een op een risicobeoordeling gebaseerde vleeskeuring bij varkens en op de voorwaarden die in acht genomen moeten worden om een dergelijke keuring mogelijk te maken. Deze aanpak wordt gemeenzaam ook als “visuele keuring” benoemd. De omzendbrief beoogt ook de exploitanten van varkensslachthuizen en de houders van mestvarkens in kennis te stellen van de reglementaire voorschriften met betrekking tot controles op de aanwezigheid van trichinen in varkensvlees.

Het heft de volgende omzendbrief op: “Omsendbrief (PCCB/S3/665052) betreffende onderzoeken ter opsporing van de aanwezigheid van *Trichinella* in de karkassen van gedomesticeerde varkens in slachthuizen tijdens de post-mortemkeuring”.

2. Toepassingsgebied

Keuring van varkens in het slachthuis en het opsporen van trichinen bij karkassen van gedomesticeerde varkens tijdens de post-mortemkeuring.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

Verordening (EG) nr. 2160/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 17 november 2003 inzake de bestrijding van Salmonella en andere specifiek door voedsel overgedragen zoönoseverwekkers

Verordening (EG) nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong

Verordening (EG) nr. 183/2005 van het Europees Parlement en de Raad van 12 januari 2005 tot vaststelling van voorschriften voor diervoederhygiëne

Verordening (EG) nr. 2073/2005 van de Commissie van 15 november 2005 inzake microbiologische criteria voor levensmiddelen

Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten).

Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie van 25 februari 2011 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van Richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn.

Uitvoeringsverordening (EU) nr. 2015/1375 van de Commissie van 10 augustus 2015 tot vaststelling van specifieke voorschriften voor de officiële controles op *Trichinella* in vlees

Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 betreffende officiële controles en andere officiële activiteiten die worden uitgevoerd om de toepassing van de levensmiddelen- en diervoederwetgeving en van de voorschriften inzake diergezondheid, dierenwelzijn, plantgezondheid en gewasbeschermingsmiddelen te waarborgen, tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 999/2001, (EG) nr. 396/2005, (EG) nr. 1069/2009, (EG) nr. 1107/2009, (EU) nr. 1151/2012, (EU) nr. 652/2014, (EU) 2016/429 en (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad, de Verordeningen (EG) nr. 1/2005 en (EG) nr. 1099/2009 van de Raad en de Richtlijnen 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG en 2008/120/EG van de Raad, en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 854/2004 en (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad, de Richtlijnen 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG en 97/78/EG van de Raad en Besluit 92/438/EEG van de Raad (verordening officiële controles).

Uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 van de Commissie van 15 maart 2019 tot vaststelling van eenvormige praktische regelingen voor de uitvoering van officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong overeenkomstig Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2074/2005 van de Commissie wat officiële controles betreft.

Koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vaststelling van aanvullende maatregelen voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong.

Ministerieel besluit van 20 september 2010 betreffende het model en de inhoud van de informatie over de voedselketen.

3.2. Andere

Wetenschappelijk advies¹ van 03.10.2011 van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) over de herziening van de vleeskeuring bij varkens

Advies 14-2011 van 14.10.2011 van het Wetenschappelijk Comité van het Agentschap: vleeskeuring zonder insnijdingen bij vleesvarkens en runderen tot 8 maanden oud (Dossier Sci Com 2011/15)

~~Omzendbrief (PCCB/S2/KVH/164992) met betrekking tot het KB betreffende de bewaking van Salmonella bij varkens.~~

Omzendbrief (PCCB/S3/TVV/975092) met betrekking tot de informatie over de voedselketen voor varkens.

Omzendbrief (PCCB/S3/148040) inzake microbiologische criteria voor karkassen van als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren en de mogelijkheid van versoepelingen in de frequentie van bemonstering in 'kleine slachthuizen'

4. Definities en afkortingen

Agentschap: Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Ante-mortemkeuring: veterinaire keuring vóór het slachten

DGZ/Arsia: instanties die verantwoordelijk zijn voor de registratie van de dieren en beslagen in de Sanitel-databank

EFSA: Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid

Gecontroleerde huisvestingsomstandigheden in geïntegreerde productiesystemen: een type veehouderij waarbij de varkens ononderbroken worden gehouden onder de door de exploitant van het levensmiddelenbedrijf gecontroleerde omstandigheden qua voeding en huisvesting die zijn weergegeven in bijlage IV, hoofdstuk I, punt A bij uitvoeringsverordening (EU) 2015/1375 (zie bijlage)

Post-mortemkeuring: veterinaire keuring na het slachten

Sanitel: het gecomputeriseerde gegevensbestand van het Agentschap voor de identificatie en registratie van de dieren, van de bedrijven, inrichtingen en bedrijfsruimten waar dieren worden gehouden, alsook van de houders en de verantwoordelijken

Standaard keuring: visuele post-mortemkeuring

Uitgebreide keuring: standaard keuring waaraan de officiële dierenarts palpaties en insnijdingen toevoegt

VKI: voedselketeninformatie

¹ Scientific Opinion on the public health hazards to be covered by inspection of meat (swine), European Food Safety Authority (EFSA): www.efsa.europa.eu

5. Voorschriften voor een op een risicobeoordeling gebaseerde vleeskeuring

Alle dieren die in het slachthuis ter slachting worden aangeboden, moeten vóór en na de slachting aan een onderzoek worden onderworpen, dat onderzoek wordt doorgaans de keuring genoemd. Het primaire doel van de keuring is het waarborgen van de bescherming van de volksgezondheid door het opsporen en het uitsluiten voor menselijke consumptie van vlees dat anatomopathologische abnormaliteiten of anomalieën m.b.t. het uitzicht,... vertoont of die residuen van stoffen bevat waarvan het gebruik niet is toegestaan. Daarnaast worden via de keuring ook diergezondheidsaspecten (monitoring van dierziekten) afgetoetst en controles op het dierenwelzijn² uitgevoerd.

De keuring wordt uitgevoerd door een officiële dierenarts en de daarbij te verrichten handelingen worden bepaald door de Belgische en Europese regelgeving .

Het wetenschappelijk advies van het EFSA over de herziening van de vleeskeuring bij varkens stelt dat de meest relevante gezondheidsrisico's in het kader van de keuring van varkensvlees van biologische aard zijn, met name: *Salmonella* spp., *Yersinia enterocolitica*, *Toxoplasma gondii* en *Trichinella* spp.. ~~De klassieke keuringsprocedures zijn evenwel niet adequaat om deze gevaren aan te pakken. De veelvuldige manipulaties en insnijdingen bij de klassieke post-mortemkeuring zijn zelfs tegenaangewezen omdat ze kunnen aanleiding geven tot verdere verspreiding van reeds aanwezige contaminatie.~~

Aangezien de uitgebreide keuring niet adequaat is om de biologische gevaren aan te pakken en door de veelvuldige manipulaties en insnijdingen zelfs aanleiding ~~kunnen~~ kan geven tot verdere verspreiding van reeds aanwezige microbiologische contaminatie, **is de standaard keuring nu een visuele post-mortemkeuring bij het varken in de Europese Unie**, voor zover een aantal basisvereisten zijn nageleefd. Zo niet, evenals in geval van abnormale karkassen, behoudt de uitgebreide klassieke keuring geheel of gedeeltelijk haar rol.

5.1. Standaard post-mortemkeuring versus uitgebreide post-mortemkeuring

Het karkas en het slachtafval moeten na het slachten onverwijld aan een post-mortemkeuring worden onderworpen. Alle externe oppervlakken moeten worden gekeurd. Voor dat doel kan een minimaal hanteren door de officiële dierenarts van het karkas en/of het slachtafval vereist zijn of moet er speciale technische uitrusting (bv. karkaskeerders, spiegels) ter beschikking worden gesteld van de officiële dierenarts.

Niet alleen het aantal keurders, maar ook de snelheid van de slachtlijn moeten een degelijke keuring mogelijk maken.

De **standaard post-mortemkeuring** bestaat dus uit een **visuele inspectie** die de volgende handelingen omvat:

1. visueel onderzoek van de kop en de keel; visueel onderzoek van de mond, de keelholte en de tong
2. visueel onderzoek van de longen, de luchtpijp en de slokdarm
3. visueel onderzoek van het hartzakje en het hart
4. visueel onderzoek van het middenrif
5. visueel onderzoek van de lever en de lymfeklieren aan de lever en aan de alvleesklier (Inn. portales)

² De controle op de naleving van de voorschriften inzake dierenwelzijn zelf valt niet onder de bevoegdheden van het Agentschap, maar onder de bevoegdheden van de Gewestelijke autoriteiten

6. visueel onderzoek van het maag-darmkanaal, het mesenterium en de lymfeklieren gelegen bij de magen en het mesenterium (Inn. gastrici, mesenterici, craniales en caudales)
7. visueel onderzoek van de milt
8. visueel onderzoek van de nieren
9. visueel onderzoek van het borstvlies en het buikvlies
10. visueel onderzoek van de geslachtsorganen (behalve de penis, als die reeds verwijderd is)
11. visueel onderzoek van de uier en de lymfeklieren daarvan (Inn. supramammarii)
12. visueel onderzoek van de navelstreek en de gewrichten bij jonge dieren.

Bij vermoeden van risico's voor de volksgezondheid, de diergezondheid (of het dierenwelzijn³), worden het karkas en de slachtafvallen onderworpen aan een **uitgebreidere post-mortemkeuring** die palpaties en/of insnijdingen omvat. In dat geval wordt de bovenvermelde standaard post-mortemkeuring, naargelang de noodzaak, uitgebreid door de volgende palpaties en insnijdingen:

1. insnijding en onderzoek van de lymfeklieren van de onderkaak (Inn. mandibulares)
2. palpatie van de longen en van de bronchiale en de mediastinale lymfeklieren (Inn. bifurcationes, eparteriales en mediastinales). In de luchtpijp en de voornaamste vertakkingen van de bronchiën wordt een overlangse snede aangebracht en in het onderste derde gedeelte van de longen dient een dwarsnede te worden aangebracht door de voornaamste vertakkingen van de luchtpijp. Deze insnijdingen zijn evenwel niet vereist wanneer de longen niet voor menselijke consumptie bestemd zijn, maar kunnen nodig zijn opdat de officiële dierenarts een volledig gegronde beslissing kan nemen.
3. insnijding van het hart d.m.v. een overlangse snede waardoor beide kamers worden geopend en de scheidingswand van het hart wordt ingesneden
4. palpatie van de lever en de lymfeklieren aan de lever
5. palpatie van de lymfeklieren gelegen bij de maag en het mesenterium en, indien nodig, insnijding van die lymfeklieren
6. palpatie van de milt
7. insnijding van de nieren en de lymfeklieren bij de nieren (Inn. renales)
8. insnijding van de supramammaire lymfeklieren
9. palpatie van de navelstreek en de gewrichten bij jonge dieren en, indien nodig, insnijding in de navelstreek en openen van de gewrichten.

Uiteraard kan de officiële dierenarts ook steeds besluiten andere aanvullende onderzoeken of laboratoriumanalyses uit te (laten) voeren.

Bovendien bepaalt de wetgeving⁴ een aantal omstandigheden waarin verplicht aanvullende laboratoriumonderzoeken dienen te worden uitgevoerd.

Opgelet : in geval *Salmonella*-positieve dieren ter slachting worden aangeboden (cfr. punt 5.2), is dit een element dat pleit tegen een uitgebreidere keuring van deze dieren, aangezien deze keuring kan leiden tot de besmetting met *Salmonella* van het vlees en de infrastructuur. Uiteraard kan het voorkomen dat bij individuele *Salmonella*-positieve dieren andere zaken (bv. ante-mortemvaststellingen) wél een diepgaander post-mortemonderzoek rechtvaardigen.

Klieving van de karkassen: ongeacht of de varkens aan een standaard post-mortemkeuring of aan een uitgebreidere post-mortemkeuring worden onderworpen, zijn de karkassen van als

³ De controle op de naleving van de voorschriften inzake dierenwelzijn zelf valt niet meer onder de bevoegdheden van het Agentschap, maar onder de bevoegdheden van de Gewestelijke autoriteiten

⁴ Zie KB 22-12-2005

landbouwhuisdier gehouden varkens van meer dan vijf weken oud, voor de post-mortemkeuring in de lengte langs de ruggengraat in tweeën gesneden. Om rekening te houden met bijzondere eetgewoonten kan de officiële dierenarts echter toestaan dat karkassen van als landbouwhuisdier gehouden varkens van meer dan vijf weken oud, voor post-mortemkeuring worden aangeboden zonder in tweeën gesneden te zijn.

Klieving van koppen en karkassen: ongeacht of de varkens aan een [standaardinspectie](#) [standaardkeuring](#) of aan een uitgebreidere post-mortemkeuring worden onderworpen, indien dat voor de post-mortemkeuring noodzakelijk is, kan de officiële dierenarts verlangen dat een kop of karkas in de lengte wordt doorgesneden.

5.2. Indicatoren voor het toepassen van een uitgebreide post-mortemkeuring

De officiële dierenarts zal een uitgebreide post-mortemkeuring toepassen als uit zijn beoordeling blijkt dat er mogelijke gevaren bestaan voor de volksgezondheid, de diergezondheid (of het dierenwelzijn⁵). Hij baseert zich hiervoor op:

- epidemiologische of andere gegevens m.b.t. de veehouderij,
- de voedselketeninformatie of de informatie die wordt verstrekt in andere documenten betreffende de ter slachting aangeboden varkens,
- de bevindingen bij de ante-mortemkeuring en/of de visuele detectie van relevante abnormaliteiten bij de post-mortemkeuring,
- de resultaten van toetsing aan de voorschriften inzake dierenwelzijn⁶.

5.2.1. Epidemiologische gegevens of andere gegevens m.b.t. de veehouderij

~~HDe resultaten van Salmonella analyses en het~~ feit of de varkenshouderij al of niet produceert onder “gecontroleerde huisvestingsomstandigheden” zijn belangrijke epidemiologische indicatoren. De officiële dierenartsen kunnen deze indicatoren, samen met andere indicatoren, gebruiken in het kader van hun beslissing om een [grondige-uitgebreide](#) post-mortemkeuring uit te voeren.

Alleen varkens die afkomstig zijn van bedrijven die produceren onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden, komen in aanmerking om een standaard keuring te ondergaan. Varkens die niet gehouden werden onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden, komen niet in aanmerking om van een “louter” standaard post-mortemkeuring te genieten. Deze varkens dienen een uitgebreide post-mortemkeuring te ondergaan (= visuele post-mortemkeuring + de bijkomende handelingen vermeld in 5.1.).

Meer informatie betreffende de “gecontroleerde huisvestingsomstandigheden” kan worden teruggevonden in de bijlage van deze omzendbrief.

⁵ De controle op de naleving van de voorschriften inzake dierenwelzijn zelf valt niet onder de bevoegdheden van het FAVV, maar onder de bevoegdheden van de Gewestelijke autoriteiten

⁶ De controle op de naleving van de voorschriften inzake dierenwelzijn zelf valt niet onder de bevoegdheden van het FAVV, maar onder de bevoegdheden van de Gewestelijke autoriteiten

5.2.2. Voedselketeninformatie

De voedselketeninformatie speelt een belangrijke rol in de verstrekking van gegevens over de varkenshouderij en de (gezondheids)historiek van de dieren die ter slachting worden aangeboden. De VKI dient effectief te worden gebruikt om de slacht- en keuringsactiviteiten te organiseren, niet alleen logistiek maar vooral met het oog op een risico gebaseerde uitvoering van de activiteiten.

Daarom dient de VKI o.a. de volgende gegevens te bevatten:

- de resultaten van de *Salmonella*-onderzoeken die op niveau van de varkenshouderij werden uitgevoerd;
- ~~of als het~~ varkensbedrijf al dan niet voldoet aan de "gecontroleerde huisvestingsvoorwaarden".

Voor meer gedetailleerde informatie: zie de omzendbrief met betrekking tot de informatie over de voedselketen voor varkens. Deze omzendbrief is terug te vinden op de website van het Agentschap.

5.2.3. Bevindingen bij de keuring

Indien bij de ante-mortemkeuring letsels of symptomen van ziekten (of tekenen van een geschaad dierenwelzijn)⁷ worden vastgesteld, zal de officiële dierenarts besluiten tot het uitgebreider keuren~~ing~~ van het karkas en/of de organen.

Ook indien bij de visuele post-mortemkeuring abnormaliteiten worden vastgesteld aan de karkassen en/of de organen (bv. de aanwezigheid van parasieten), zal de officiële dierenarts kunnen besluiten tot het uitgebreider keuren van specifieke delen of het gehele karkas om een gefundeerde keuringsbeslissing te kunnen nemen.

Ter herinnering: via het autocontrolesysteem dienen de slachthuisexploitanten de nodige procedures te voorzien om te garanderen dat elk dier/elke groep dieren dat/die op het terrein van het slachthuis wordt aanvaard gezond is/~~zijn~~, in de mate dat dit door de slachthuisexploitant kan worden beoordeeld.

5.3. Specifieke gevaren

5.3.1. *Salmonella*-monitoring op slachthuisniveau

Om het voorkomen van *Salmonella* op karkassen te verminderen, worden ~~ten een~~ proceshygiëncriteria~~uma~~ voor *Salmonella* opgelegd. Bij varkens tolereert de wetgeving 3 ongunstige resultaten op 50 monsters (criterium "c" van Verordening (EG) nr. 2073/2005) die in een periode van 10 opeenvolgende weken door de slachthuisexploitant zijn genomen in het kader van zijn autocontrolesysteem.

Bovendien heeft het Agentschap naast het criterium "c" een actielimiet vastgesteld, namelijk 2 ongunstige resultaten op 50 monsters. Vanaf deze actielimiet moet de operator verplicht maatregelen treffen om de situatie te verbeteren wat betreft de besmetting van de karkassen met *Salmonella*.

Het Agentschap houdt strikt toezicht op de naleving van het *Salmonella*-proceshygiëncriterium. Indien blijkt dat er niet voldaan wordt aan het criterium, zal de slachthuisexploitant ~~een actieplan dienen voor te leggen~~ ~~bijkomende maatregelen moeten nemen~~ waarvan de uitvoering en de resultaten nauwgezet zullen worden opgevolgd door het Agentschap.

Voor meer gedetailleerde informatie: zie de omzendbrief inzake microbiologische criteria voor karkassen van als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren. Deze omzendbrief is terug te vinden op de website van het Agentschap.

⁷ De controle op de naleving van de voorschriften inzake dierenwelzijn zelf valt niet onder de bevoegdheden van het Agentschap, maar onder de bevoegdheden van de Gewestelijke autoriteiten

De slachthuisexploitanten dienen de resultaten van hun *Salmonella*-analyses over te maken aan het Agentschap, m.n. het totaal aantal en het aantal positieve monsters voor *Salmonella*. De modaliteiten van de overmaking zijn beschreven in de bovenvermelde omzendbrief inzake microbiologische criteria voor karkassen van als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren.

Verder neemt het Agentschap als onderdeel van de vleeskeuring jaarlijks monsters in de slachthuizen:

- 49 monsters in de slachthuizen waar per jaar 10.000 of meer varkens worden geslacht
- 35 monsters in de slachthuizen waar per jaar 1.000 tot 9.999 varkens worden geslacht.

Als alle genomen stalen gunstig zijn, is er statistisch 95% (90% voor de kleine slachthuizen) zekerheid dat de *Salmonella*-prevalentie in het betrokken slachthuis lager is dan 6%⁸.

Ongunstige resultaten enkel of voornamelijk voor de monsters van het Agentschap kunnen wijzen op een discordantie met de resultaten bekomen door het slachthuis in het kader van de autocontrole. In dat geval gaat het Agentschap na of de monsternames en de analyses door de slachthuisexploitant consequent en correct zijn gebeurd en er zo nodig correctieve maatregelen werden genomen door de slachthuisexploitant overeenkomstig de regelgeving.

5.3.2. *Trichinella*

Er komen in de EU sporadisch *Trichinella*-infestaties voor bij varkens, voornamelijk bij varkens met buitenbehoor. Het veehouderijsysteem is de enige belangrijke risicofactor voor *Trichinella*-infestaties en de kans op *Trichinella*-infestaties is verwaarloosbaar bij varkens die worden gehouden onder omstandigheden waar de huisvesting en de voeding door de veehouder strikt worden beheerd, met name de varkens die worden gehouden in bedrijven die voldoen aan de voorwaarden voor gecontroleerde huisvesting.

5.3.2.1. *Trichinella*-controle

~~België (2011) en Denemarken (2007) beschikken over de Europese status van "gebied met verwaarloosbaar *Trichinella*-risico bij gedomesticeerde varkens". heeft aan de Europese Commissie en aan de andere Lidstaten gemeld, in overeenstemming met de bepalingen van Verordening (EU) nr. 2015/1375, dat zijn territorium een verwaarloosbaar risico op trichinen bij gedomesticeerde varkens vertoont.~~

Finland, Italië, Noord-Ierland (op basis van de specifieke regels die in het kader van de Brexit in werking zijn getreden, moet Noord-Ierland op dit vlak worden beschouwd als een gebied dat nog steeds onder de regels van de EU valt en wat dit betreft wordt het dus niet als grondgebied van een derde land ~~wordt beschouwd~~ beschouwd) en Zwitserland hebben aan de Europese Commissie en aan de andere Lidstaten, in overeenstemming met de bepalingen van Verordening (EU) nr. 2015/1375 gemeld dat hun grondgebied een verwaarloosbaar *Trichinella*-risico bij gedomesticeerde varkens heeft. Bovendien passen deze landen ook de afwijking op de visuele keuring toe, die erop gericht is om de aanwezigheid van trichinen op te sporen.

Voor meer gedetailleerde informatie, zie:

- de website van de Europese Commissie:
https://ec.europa.eu/food/safety/biosafety/food_borne_diseases/trichinella_en

⁸ Dit stemt overeen met het beoordelingscriterium c=3 en n=50.

Het Verenigd Koninkrijk is opgenomen in de lijst in bijlage VII bij Verordening (EU) 2015/1375 waarin de landen zijn opgenomen die varkensvlees mogen uitvoeren naar de EU waarvoor ze afwijkingen toepassen wat betreft de tests ter opsporing van *Trichinella*.

Varkens uit Belgische varkenshouderijen

Omwille van de Europese status “gebied met verwaarloosbaar *Trichinella*-risico” bij gedomesticeerde varkens”, zijn karkassen van gedomesticeerde varkens die komen van Belgische (~~en-Deense, Italiaanse en-Finse~~) bedrijven die gecontroleerde huisvestingsomstandigheden (zie bijlage) toepassen, vrijgesteld van het onderzoek ter opsporing van de aanwezigheid van trichinen in het slachthuis.

~~Voor andere lidstaten dan België, Denemarken Italië en Finland, zijn de volgende modaliteiten effectief van toepassing voor de controle op trichinen in slachthuizen bij het post-mortemonderzoek:~~

- ~~○ alle karkassen van fokvarkens (zeugen en boren), ofwel minstens 10% van de varkens die jaarlijks naar het slachthuis worden gestuurd en die afkomstig zijn van elk bedrijf waarvan officieel erkend is dat het gecontroleerde huisvestingsomstandigheden toepast, moeten onderworpen worden aan het trichinenonderzoek;~~
- ~~○ alle karkassen van gedomesticeerde varkens die komen van bedrijven waarvan niet officieel erkend is dat ze gecontroleerde huisvestingsomstandigheden toepassen, moeten systematisch onderworpen worden aan het trichinenonderzoek.~~

In België hebben varkenshouderijen in Sanitel over het algemeen het officiële statuut van “houderij met gecontroleerde huisvestingsomstandigheden”. Varkenshouders die buitenbeloop toepassen en/of van wie de productie niet valt onder de gecontroleerde huisvestingsomstandigheden en die bijgevolg niet over dit statuut beschikken, moeten dit melden aan DGZ/Arsia.

In het kader van de toelating⁹ die de varkenshouderij ook moet aanvragen bij het Agentschap, wordt de varkenshouder verplicht om mee te delen of hij al of niet varkens ~~heeft zal~~ gehouden onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden en of die al of niet toegang zullen hebben tot een buitenbeloop. Deze informatie zal door DGZ/Arsia worden geregistreerd in Sanitel.

Het Agentschap controleert, in het kader van zijn inspectieprogramma, of er wel degelijk nog altijd aan de voorwaarden voldaan is om te kunnen genieten van dit statuut wanneer dit in Sanitel zo staat geregistreerd. Het naleven van die voorwaarden kan ook gecontroleerd worden door een erkend certificeringsorganisme ter gelegenheid van de audit ter validatie van de autocontrole.

Bovendien dient de varkenshouder het Agentschap – via DGZ/Arsia - te informeren wanneer niet langer wordt voldaan aan één of meerdere van de voorwaarden vermeld in bijlage of wanneer een wijziging is opgetreden die een invloed kan hebben op het statuut “houderij met gecontroleerde huisvestingsomstandigheden”. Ingeval deze voorwaarden niet meer worden nageleefd, wordt het statuut onmiddellijk ingetrokken.

Na intrekking van het statuut kunnen bedrijven opnieuw het statuut bekomen als de vastgestelde problemen zijn opgelost en het Agentschap oordeelt dat de voorwaarden opnieuw worden nageleefd. De varkenshouder contacteert daarvoor DGZ/Arsia. DGZ/Arsia informeert op zijn beurt het Agentschap dat een controle ter plekke kan uitvoeren.

In alle gevallen is het de verantwoordelijkheid van de varkenshouder om te controleren of de varkens die hij in zijn bedrijf introduceert, afkomstig zijn van een bedrijf dat onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden produceert.

Het al of niet beschikken over het officiële statuut “houderij met gecontroleerde huisvestingsomstandigheden” heeft gevolgen voor het uitvoeren van de trichinenonderzoeken in het

⁹ Toelating 9.1.

slachthuis. In het slachthuis moet het statuut van varkenshouderijen die varkens aanbieden in het slachthuis nauwgezet worden gecontroleerd.

Indien de varkens afkomstig zijn uit houderijen die niet produceren onder het officiële statuut “gecontroleerde huisvestingsomstandigheden”, dienen alle karkassen in het slachthuis te worden onderworpen aan het trichinenonderzoek.

In afwijking daarvan, mag de analyse van de karkassen van gedomesticeerde varkens achterwege gelaten worden, op voorwaarde dat een gepaste vriesbehandeling wordt toegepast overeenkomstig bijlage II van Verordening (EU) 2015/1375 onder toezicht van officiële dierenarts.

De karkassen en het vlees van niet-gespeende biggen van minder dan 5 weken zijn vrijgesteld van het trichinenonderzoek.

~~Varkens die toegang hebben tot buitenuitloop (« buitenbehoor varkens » en BIO varkens) en Daarnaast moeten~~ everzwijnen ~~moeten~~ altijd worden getest.

De informatie over het type veehouderij (gecontroleerde huisvestingsomstandigheden/toegang tot buitenuitloop) alsook die over de varkenscategorie (vleesvarkens/fokvarkens) moet aan de slachthuisexploitant worden verstrekt. Deze informatie moet ter beschikking gesteld worden van de officiële dierenarts. De inhoud van het formulier over de voedselketeninformatie is zodanig uitgebreid dat deze elementen kunnen vermeld worden.

Ter info: indien België niet (meer) over deze status ‘gebied met verwaarloosbaar Trichinella-risico bij gedomesticeerde varkens’ zou beschikken, zou voor varkens afkomstig van een houderij met het statuut “houderij met gecontroleerde huisvestingsomstandigheden” gelden dat:

- ofwel alle karkassen van fokzeugen en beren moeten worden onderworpen aan het trichinenonderzoek;
- ofwel minstens 10% van de varkens die jaarlijks naar het slachthuis worden gestuurd, moeten worden onderworpen aan het trichinenonderzoek.

Varkens uit niet-Belgische varkenshouderijen (ingevoerde of uitgewisselde)

~~Aangezien Denemarken, Italië en Finland ook de EU-status “gebied met verwaarloosbaar Trichinella-risico bij gedomesticeerde varkens” bezitten, gelden voor Voor levende varkens die worden aangevoerd uit bedrijven in Denemarken, Italië, Finland, Noord-Ierland (op basis van de specifieke regels die in het kader van de Brexit in werking zijn getreden, moet Noord-Ierland op dit vlak worden beschouwd als een gebied dat nog steeds onder de regels van de EU valt en wat dit betreft wordt het dus niet als grondgebied van een derde land wordt beschouwd), Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk ~~Deense, Italiaanse en Finse varkenshouderijen~~ gelden dezelfde regels als voor varkens die afkomstig zijn van Belgische houderijen (vrijstelling voor het trichinenonderzoek in het slachthuis indien de houderij van herkomst gecontroleerde -huisvestingsomstandigheden toepast).)-~~

Voor varkens die België binnenkomen vanuit andere lidstaten of die worden ingevoerd vanuit andere derde landen met het oog op slachting, geldt het volgende:

- voor varkens afkomstig van varkenshouderijen die produceren onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden:
 - ofwel worden alle karkassen van fokzeugen en -beren onderworpen aan het trichinenonderzoek;
 - ofwel worden minstens 10% van de varkens die jaarlijks naar het slachthuis worden gestuurd, onderworpen aan het trichinenonderzoek.

- voor varkens afkomstig van varkenshouderijen die niet produceren onder gecontroleerde huisvestingsomstandigheden: alle karkassen dienen in het slachthuis te worden onderworpen aan het trichinenonderzoek (of aan vriesbehandeling).
- niet-gespeende biggen van ten hoogste 5 weken oud zijn steeds volledig vrijgesteld van het trichinenonderzoek.

Voor meer gedetailleerde informatie, zie:

— de website van de Europese Commissie:

https://ec.europa.eu/food/safety/biosafety/food_borne_diseases/trichinella_en

Export van varkensvlees

Het 'verwaarloosbaar risico' is thans niet wereldwijd erkend. Voor de export (= naar een bestemming buiten de EU) bestemd vlees van vleesvarkens moet worden ~~getest afgetoetst of~~ als het vereiste certificaat voor de export van varkensvlees daaromtrent een expliciete verklaring bevat. De exploitant moet rekening houden met de eindbestemming van het vlees en met het feit dat de dierenarts vers vlees in voorkomend geval alleen voor de export kan certificeren als hij in het bezit is van een geldig bewijs van het gunstige resultaat van de verrichte onderzoeken (tenzij een reglementaire vriesbehandeling is toegepast ter vervanging van de analyse; zie bijlage II van uitvoeringsverordening (EU) 2015/1375).

Beheer in het slachthuis

Het is duidelijk dat meteen na ontvangst van varkens in het slachthuis, de exploitant zich ervan moet vergewissen dat ze correct geïdentificeerd zijn en overeenstemmen met de aangeleverde VKI, zodat het op grond daarvan onbetwistbaar is welke varkens al of niet moeten bemonsterd en onderzocht worden. Vervolgens zal hij er ook voor zorgen dat de officiële dierenarts duidelijk wordt geïnformeerd over de varkens die moeten bemonsterd en onderzocht worden, hetzij omdat ze onder de reglementaire verplichting vallen, hetzij ze principieel van analyse zijn vrijgesteld, maar dat hij ze om redenen die hem eigen zijn (bv. export) toch wil bemonsteren en doen onderzoeken.

Het aanbrengen van een specifiek officieel merk dat het testen van varkenskarkassen en –vlees bevestigt, is niet vereist noch voorzien maar er moet door de exploitanten in de voedselketen wel een betrouwbaar traceerbaarheidssysteem worden toegepast waardoor niet-geteste varkens en geteste varkens en daarvan afkomstig vlees van elkaar kunnen worden onderscheiden, met het oog op een eventuele certificatie bij de export. De tracing moet « stroomopwaarts » worden gegarandeerd tussen het klophamernummer, het volgnummer in het slachthuis en de VKI en « stroomafwaarts » tussen het slachtnummer en de bestemming van de producten.

6. Bijlagen

Vereisten betreffende het statuut van "gecontroleerde huisvestingsomstandigheden".

7. Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
1.0	01.06.2014	Originele versie
1.1	01.06.2014	Rapporteringsverplichting <i>Salmonella</i> -resultaten (FAVV aan Europese Commissie) van toepassing vanaf 01.01.2015.
1.2	01.06.2014	Communicatie door de veehouders gebeurt via DGZ/Arsia.
1.3.	20.02.2015	Modaliteiten van overmaking van <i>Salmonella</i> -resultaten: verwijzing naar specifieke omzendbrief.
1.4.	11.05.2015	Stopzetting van de <i>Salmonella</i> -monitoring op veehouderijniveau (opheffing van het KB en MB van 27.04.2007 betreffende de bewaking van <i>Salmonella</i> bij varkens).
1.5	15.02.2016	Publicatie van uitvoeringsverordening (EU) nr. 2015/1375, ter vervanging van verordening (EG) nr. 2075/2005.
2.0	Datum van publicatie <u>07/01/2021</u>	Inwerkingtreding van Verordening (EU) nr. 2017/625 en van de uitvoeringsverordeningen ervan + opname van de vereisten m.b.t. trichinen + toevoeging van bijlage
<u>2.1</u>	<u>Datum van publicatie</u>	<u>Wetwijziging -van Verordening -(EU) 2015/1375</u>

Bijlage

Vereisten met betrekking tot het statuut van “gecontroleerde huisvestingsomstandigheden”:

- a) de varkenshouder heeft alle voorzorgen ten aanzien van de constructie van de gebouwen en het onderhoud genomen om te voorkomen dat knaagdieren, andere zoogdieren en vleesetende vogels (bijvoorbeeld eksters, roofvogels,...) in de gebouwen kunnen komen waar de dieren worden gehouden.
Indien beschermde vogels (bv. boerenzwaluwen) zich nestelen in de stallen, dienen de nodige voorzorgen te worden genomen om mogelijk contact met de varkens tot een minimum te beperken;
- b) De varkenshouder past een aangepast bestrijdingsprogramma toe, met name voor knaagdieren, maar ook voor ongewenste insecten, om besmetting van de varkens te voorkomen. De varkenshouder houdt over dit programma een administratie bij die aan de eisen van de bevoegde autoriteit voldoet;
- c) de varkenshouder zorgt ervoor dat alle diervoeders afkomstig zijn van een inrichting die diervoeders produceert volgens de beginselen van Verordening (EG) nr. 183/2005 van het Europees Parlement en de Raad van 12 januari 2005 tot vaststelling van voorschriften voor diervoederhygiëne;
- d) de varkenshouder bewaart diervoeders voor diersoorten die gevoelig zijn voor *Trichinella* (varkens, everzwijnen, éénhoevigen) in afgesloten silo's of andere recipiënten waar geen knaagdieren in kunnen komen. Alle andere diervoedervoorraden ondergaan een warmtebehandeling of worden geproduceerd en opgeslagen overeenkomstig de eisen vermeld in de sectorgids voor de primaire productie¹⁰;
- e) -de varkenshouder^s moeten garanderen dat dode dieren onverwijld worden verzameld, geïdentificeerd en vervoerd overeenkomstig de artikelen 21 en 22 van Verordening (EG) nr. 1069/2009 en bijlage VIII bij Verordening (EU) nr. 142/2011;
- f) indien zich in de nabijheid van het bedrijf een vuilstortplaats bevindt, stelt de varkenshouder de bevoegde autoriteit hiervan in kennis wanneer die laatste haar controles uitvoert en dient hij aan te tonen dat er verscherpte maatregelen worden genomen m.b.t. het weren van ongedierte over het hele bedrijfsterrein (bv. de inschakeling van een gespecialiseerde firma voor ongediertepreventie/bestrijding, zeer frequente controle van lokazen, ...).
Het gaat onder andere om de varkenshouderijen die gelegen zijn in een straal van 1km rond de vuilstortplaatsen van Antwerpen, Moen, Roeselare, Mont-Saint-Guibert, Monceau-Sur-Sambre, Haccourt, Habay en Tenneville.
De bevoegde autoriteit besluit of het bedrijf kan worden erkend als bedrijf dat gecontroleerde huisvestingsomstandigheden toepast op basis van het risiconiveau en de genomen maatregelen om deze risico's te voorkomen;
- g) de varkenshouder zorgt ervoor dat de gedomesticeerde varkens (met inbegrip van biggen) geïdentificeerd zijn, zodat elk dier naar het bedrijf terug getraceerd kan worden;
- h) de varkenshouder zorgt ervoor dat gedomesticeerde varkens (met inbegrip van biggen) het bedrijf alleen binnenkomen als zij van oorsprong zijn uit en komen van bedrijven die officieel zijn erkend als bedrijven die gecontroleerde huisvestingsomstandigheden toepassen en als zij sinds hun geboorte in zulke bedrijven werden gehouden;
- i) geen van de gedomesticeerde varkens heeft toegang tot buitenvoorzieningen;
- j) geen van de fok- en gebruiksvarkens, als gedefinieerd in artikel 2, lid 2, onder c), van Richtlijn 64/432/EEG, is na het verlaten van het bedrijf van oorsprong gelost op een verzamelcentrum als gedefinieerd in artikel 2, lid 2, onder o), van Richtlijn 64/432/EEG, tenzij het

¹⁰ Gids G-040: sectorgids voor de primaire productie (Codiplan vzw en Vegaplan vzw).

verzamelcentrum voldoet aan de vereisten van de punten a) tot i) en alle gedomesticeerde varkens die voor zendingen op het verzamelcentrum zijn samengebracht van oorsprong zijn uit en komen van bedrijven die officieel zijn erkend als bedrijven die gecontroleerde huisvestingsomstandigheden toepassen.